

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การลงทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญ จะช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนา มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันประเทศต่าง ๆ จึงต้องการเงินลงทุนจากต่างประเทศ เพราะทุกประเทศไม่มีเงินในประเทศเพียงพอที่จะขยายกิจการธุรกิจและเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับประเทศไทย การลงทุนจากต่างประเทศมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและการส่งออกของประเทศ ถ้าเปรียบเทียบสัดส่วนการลงทุนจากต่างประเทศจะมีมากกว่า 1 ใน 5 ของมูลค่าการลงทุนโดยรวมของประเทศไทย (ดูตาราง 1 ประกอบ)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศผู้รับทุน จากการรับ-การถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความรู้ความชำนาญ เทคนิคในการจัดการต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและศักยภาพทางเทคโนโลยี ช่วยให้การลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น การจ้างงานเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการขยายตัวทางการผลิต และรายได้ของประเทศ การลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้มีการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ การลงทุนเพื่อผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้ายังช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ ส่วนการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อส่งออกจะช่วยเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศ

ตาราง 1

สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการลงทุนโดยรวมของประเทศไทย

(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การลงทุน โดยรวม	การลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ	สัดส่วนการลงทุนโดยรวมต่อการลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ (ร้อยละ)
2548	902,420	262,597.10	29.10
2549	937,282	399,381.69	42.61
2550	950,972	355,401.04	37.37
2551	962,354	251,519.34	26.14
2552	875,627	182,370.24	20.83

ที่มา. จาก เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนโดยรวมของประเทศไทย, โดยธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553ก, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/ContactPerson/Pages/Contact.aspx>

การลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่ารวม 182,370.24 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ร้อยละ 25.03 เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของเงินลงทุนโดยตรง 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่าการลงทุน 78,237.23 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 41.5 ของมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศทั้งหมด รองลงมาคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษฮ่องกงมีมูลค่าการลงทุน 18,675.93 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9 และประเทศสิงคโปร์มีมูลค่าการลงทุน 12,381.53 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 6.6 (ดูตาราง 2 ประกอบ) จะเห็นได้ว่า แต่ละภูมิภาคมีระดับการลงทุนโดยตรงที่แตกต่างกัน หากพิจารณามูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจจะพบว่า ประเภทธุรกิจที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ การลงทุนในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ และกิจการการค้า ตามลำดับ (ดูตาราง 3 ประกอบ) ในส่วนของเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่งมีมูลค่าสูงสุด รองลงมาคือ อุตสาหกรรมเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ ตามลำดับ

ตาราง 2

เงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศในประเทศไทยปี พ.ศ. 2551-2552 จำแนกตามแหล่งที่มา
(หน่วย: ล้านบาท)

อันดับที่	ปี พ.ศ.			
	2552		2551	
	แหล่งที่มา	มูลค่า	แหล่งที่มา	มูลค่า
อันดับที่ 1	ญี่ปุ่น	78,237.23	ญี่ปุ่น	84,534.89
อันดับที่ 2	ฮ่องกง	18,675.93	สิงคโปร์	42,791.33
อันดับที่ 3	สิงคโปร์	12,381.53	ฮ่องกง	17,984.77
อันดับที่ 4	สวิตเซอร์แลนด์	6,153.56	สวิตเซอร์แลนด์	17,537.35
อันดับที่ 5	เบลเยียม	4,721.58	สหรัฐอเมริกา	11,426.29
อันดับที่ 6	เนเธอร์แลนด์	4,580.73	เนเธอร์แลนด์	6,445.34
อันดับที่ 7	เยอรมนี	4,147.25	สหราชอาณาจักร	6,183.55
อันดับที่ 8	ออสเตรเลีย	3,039.35	ออสเตรเลีย	4,057.29
อันดับที่ 9	ไต้หวัน	2,212.01	เดนมาร์ก	3,957.90
อันดับที่ 10	เดนมาร์ก	2,170.39	เกาหลีใต้	3,703.69
	รวม	188,552.52	รวม	251,519.34

ที่มา. จากภาวะการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552, โดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จากhttp://www.boi.go.th/thai/services/investment_foreign.asp

ตาราง 3

เงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศในประเทศไทยปี พ.ศ. 2551-2552 จำแนกตามสาขา
การลงทุน (หน่วย: ล้านบาท)

อันดับที่	ปี พ.ศ.			
	2552		2551	
	แหล่งที่มา	มูลค่า	แหล่งที่มา	มูลค่า
อันดับที่ 1	อุตสาหกรรม	128,144.26	อุตสาหกรรม	153,897.46
อันดับที่ 2	อสังหาริมทรัพย์	25,827.33	อสังหาริมทรัพย์	41,408.77

ตาราง 3 (ต่อ)

อันดับที่	ปี พ.ศ.			
	2552		2551	
	แหล่งที่มา	มูลค่า	แหล่งที่มา	มูลค่า
อันดับที่ 3	กิจการการค้า	7,661.18	สถาบันการเงิน	32,704.46
อันดับที่ 4	กิจการการลงทุน	3,065.04	กิจการการค้า	28,318.37
อันดับที่ 5	กิจการบริการ	2,918.31	กิจการบริการ	27,799.43
อันดับที่ 6	กิจการก่อสร้าง	1,814.45	กิจการก่อสร้าง	1,066.93
อันดับที่ 7	เกษตรกรรม	217.73	เกษตรกรรม	532.55
อันดับที่ 8	สถาบันการเงิน	-3,687.31	กิจการเหมืองแร่	-12,813.63
อันดับที่ 9	กิจการเหมืองแร่	-4,893.27	กิจการการลงทุน	-29,124.02
อันดับที่ 10	อื่น ๆ	27,484.78	อื่น ๆ	3,703.69
	รวม	188,552.52	รวม	251,519.34

ที่มา. จาก ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2552, โดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553, จากhttp://www.boei.go.th/thai/services/investment_foreign.asp

ในด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลง ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ในช่วงปี พ.ศ. 2547 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงจากปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นมูลค่า 14,834 ล้านบาท ขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก็ลดลงจาก 41.53 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เป็น 40.27 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2548 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก็ไม่เปลี่ยนแปลง ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 262,597.1 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2549 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก็ลดลงเป็น 37.93 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 399,381.69 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2550 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก็ลดลงเป็น 34.56 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ขณะที่

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงเป็น 355,401.04 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2551 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกาคงเป็น 33.36 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงเป็น 251,519.34 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2552 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีขึ้นเป็น 34.34 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงเป็น 182,370.24 ล้านบาท (ดูตาราง 4 ประกอบ)

ดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการลงทุนจากต่างประเทศกับอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศต่อไป

ตาราง 4

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

(หน่วย: ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	การลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศ	อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ
2546	213,723.00	41.53
2547	198,880.00	40.27
2548	262,597.10	40.27
2549	399,381.69	37.93
2550	355,401.04	34.56
2551	251,519.34	33.36
2552	182,370.24	34.34

ที่มา. จาก เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์-
สหรัฐอเมริกา, โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553, ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2553,
จาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/ContactPerson/Pages/Contact.aspx>

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย
กับอัตราแลกเปลี่ยน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยใช้ข้อมูล
ทุติยภูมิ (secondary data) รายปีในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2537 ถึงปีพ.ศ. 2552
เป็นระยะเวลา 16 ปี

สมมติฐานของการศึกษา

1. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปีที่ผ่านมา อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภค
2. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ
ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีการศึกษา

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา
(time series) โดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี พ.ศ. 2537-2552 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ใช้เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิ
รวมรายปี รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น ณ ราคาคงที่ รวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนของประเทศไทย ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนสูงสุด รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย
4. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ใช้อัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิงเฉลี่ยบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย
5. ดัชนีราคาผู้บริโภค ใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป โดยปี พ.ศ. 2550 เป็นปีฐาน รวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย
6. ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวบรวมจากกระทรวงแรงงาน

วิธีการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการวิเคราะห์การลงทุนจากต่างประเทศ โครงสร้างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย ปีจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนระหว่างประเทศ และระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทของไทย
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) โดยนำข้อมูลชุดเดียวแบบอนุกรมเวลา (time series) ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2552 มาประมาณการสมการการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทย ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares--OLS) โดยมีรูปสมการที่ศึกษาดังนี้

$$\ln FDI_t = a_0 + a_1 \ln GDP_{t-1} + a_2 \ln E_t + a_3 \ln R_t + a_4 \ln CPI_t + a_5 \ln WT_t$$

โดยที่

FDI_t = การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปีปัจจุบัน (ล้านบาท)

GDP_{t-1} = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ในปีที่ผ่านมา (ล้านบาท)

E_t	=	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในปีปัจจุบัน (บาทต่อดอลลาร์-สหรัฐอเมริกา)
R_t	=	อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนของประเทศไทยในปีปัจจุบัน (ร้อยละ)
CPI_t	=	ดัชนีราคาผู้บริโภคในปีปัจจุบัน (จุด) (ปี พ.ศ. 2550 เป็นปีฐาน)
WT_t	=	ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปีปัจจุบัน (บาทต่อคน)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment--FDI) หมายถึง ธุรกรรมการลงทุนที่ผู้ลงทุนที่มีถิ่นฐานในประเทศหนึ่งต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในอีกประเทศหนึ่ง โดยผู้ลงทุนมีส่วนในการบริหารธุรกิจนั้น ๆ ทั้งที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคล และส่วนบุคคล ประกอบด้วยเงินลงทุน 3 ลักษณะ คือ

1. เงินลงทุนในทุนเรือนหุ้น (equity capital) หมายถึงการลงทุนด้วยการถือหุ้นในกิจการโดยมีสัดส่วนการถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีสิทธิในการร่วมบริหารกิจการ
2. เงินกู้จากบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ (loans from affiliates) ยกเว้นบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ โดยจะถือเป็นเงินกู้ยืมอื่น ๆ แทน
3. กำไรที่นำกลับมาลงทุน (reinvested earnings) หมายถึง รายได้ในรูปเงินปันผลที่ผู้มาลงทุนโดยตรงสมควรได้รับตามสัดส่วนการถือหุ้นในวิสาหกิจนั้น ๆ หรือรายได้ของสาขาที่ไม่ส่งกลับไปให้ผู้ลงทุนแต่นำมาใช้ลงทุน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product--GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศหรือเป็นของชาวต่างประเทศ ในทางตรงข้ามทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์ในประเทศ โดยมีการจัดทำทั้งตามราคาปัจจุบันและราคาคงที่ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาปัจจุบัน

คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาตลาดของสินค้าและบริการเหล่านั้นขณะที่ผลิตกันทั้งหมดรวมภายในประเทศ ณ ราคาของที่คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคารูปที่กำหนดเป็นปีฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้กำหนดนโยบาย สามารถดำเนินนโยบายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ